

Salvador Sòria o la fidelitat als orígens

Als vuitanta-cinc anys Salvador Sòria repassa a través d'una exposició tota una vida dedicada a la pintura. Fundador, juntament amb altres artistes valencians, del grup Parpalló, aquest pintor defineix la seua obra com innovadora, oberta, però també forta i dramàtica.

Salvador Sòria va nàixer l'any 1915 al barri del Grau de València. Els seus vuitanta-cinc anys, doncs, omplen gairebé tot el segle XX. I la seua vida artística més de la segona meitat de la centúria. Ara, una vegada més, exposa a la seua ciutat, a la Galeria Rosalia Sender del carrer de la Mar, 18, obres fetes des de 1998 fins ara mateix. Un conjunt d'obres que sorprenen per la seua força i joventut. La persona del pintor traspua també, malgrat l'edat, aquella energia i aquella determinació. La conversa corre fluida i el pintor passa del valencià al francès, i de vegades al castellà, amb gran naturalitat.

—*Com se li desperten a vostè les primeres inquietuds artístiques?*

—De xiquet ja dibuixava. Quan ens vam posar a viure a la placeta de Sant Roc, desapareguda arran dels bombardeigs de la guerra, que es trobava darrere del bar Casa Calabuig que encara perdura, jo passejava sovint pel port de València. El port era un espai obert, no tancat com ara. Era el lloc on acabaven els carrers del barri. Jo em meravellava contemplant els vaixells. Els vaixells mig rovellats i amb grans taques de mini. Allò ja formava part dins de mi d'una pintura que, segurament, és la que he fet a partir de l'any 1958. Ferros rovellats, visos, etc. No hi ha dubte que al meu inconscient romanien viva aquella impressió infantil.

—*Quan vostè és adolescent el panorama valencià el dominen noms com Artur Ballester, Josep Renau, Gener Lahueria, Tónico Ballester... la generació de la segona república.*

—Jo era més jove que no ells però ja estava interessat pel que feien. Assistia a l'Acadèmia d'Arts

i Oficis. Però un dia vaig agafar un fusell i ja no vaig tornar. Em vaig passar tres anys al front.

—*D'aquella aventura va eixir oficial d'enginyers i el 1939 s'exilia a França. Al camp de concentració de Septfonds coneix la que anys després serà la seua muller, Arlette Rolbes, de catorze anys, membre del Socors Roig francès.*

—Ens casarem a Perpinyà, però hi havia moltes ràtzies de la policia nazi alemanya. Dues vegades vaig estar a punt de caure... Per això ens instal·làrem prop de Bordeus, a la França no ocupada pels alemanys, on hi havia més tranquil·litat. Allà és on vaig començar, i acabar, el període "nostàlgic expressionista" de la meua pintura, que havia començat el 1940 i va acabar el 1945, amb un quadre, un autorretrat, titulat *Jo amb el pinzell a la mà*. Amb l'alliberament de París comença una nova etapa, la primera pintura de la qual titule *La finestra oberta*, on el vent fa voleiar les cortines sobre una taula on hi ha un violí i un llibre obert. La cultura, fins aleshores presonera, renaixia de bell nou. Els crítics han qualificat aquest període de "neocubista", però no ho és. El crític parisenc Denis Chavalier, molt més encertadament, el va considerar una nova invenció dins de l'art.

—*Quin ambient va trobar vostè*

al París de 1945?

—M'hi trobe amb un ambient de canvi. Sóc testimoni de l'evolució dels artistes francesos i no francesos que hi vivien. Molts dels pintors establerts a París s'havien traslladat als Estats Units, però d'altres, com Picasso, hi romangueren tota la guerra. En aquell primer viatge vaig poder veure una exposició de Fothergill titulada "Els hostatges", informalista, no figurativa, amb la tècnica d'*hautes pâtes*,

"El que canvia en la meua obra és la imatge, però el concepte, el sentit, són els mateixos del primer dia. En aquest sentit, crec que cal ser molt sincer amb un mateix per poder romandre fidel als orígens al cap de tants anys".

amb un cert relleu fet amb pintura a l'oli. Em va sorprendre. Durant la nostra guerra no havia fet res de pintura. Vaig començar a França, com un aprenent, per veure si el meu ofici em permetia d'expressar-me com jo volia. Quan vaig tornar de París vaig fer un quadre que vaig titular *Assaig*, de 1946, fet amb fusta cremada, claus encastats des de darrere, perquè la fusta s'esquerdara, pasta de serradura de ferro i un forat fet amb el bufador. Aquesta és la primera manifestació del que després anomenaré "Integracions". Tanmateix allò, aquell assaig, no expressava el que jo havia sentit. Aleshores vaig recrear les meues vivències a través d'obra figurativa.

—*L'any 1953 torna a Espanya...*

—Després de quinze anys d'exili. Vaig iniciar aleshores el període superrealista, en el qual expressava la situació econòmica i social que patia el país. La meua pintura era figurativa, però amb materials reals. Quan jo pintava una post de planxar, la post estava feta amb serradura de ferro i la tela era tela real, no pintada. Aquest quadre va ser el primer que em va comprar l'IVAM de València. Després vaig començar a reflectir al menys la penúria que patíem per culpa de la misèria política del moment. Vaig fer algunes exposicions amb aquestes obres i, afortunadament per a mi, no s'adonaren de la denúncia que hi feia.

—*L'any 1957 funda, amb d'altres artistes valencians, el Grup Parpalló, del qual va ser un dels membres més importants. Comença llavors el període anomenat les "Integracions", que és el que estic fent fins ara. L'actual exposició de València es titula "Integracions del destruït".*

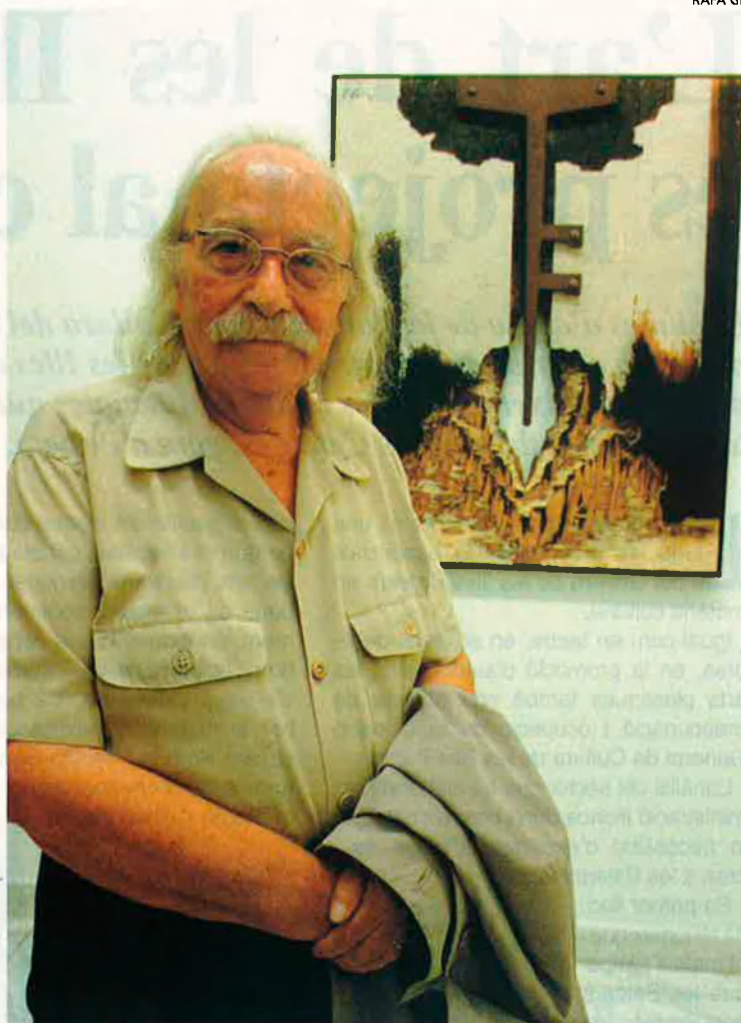
—Les meues obres d'aquest període, que volen expressar un fet ocorregut en el temps, segurament també tenen relació amb les meues vivències. La part foradada integra l'obra en un espai, el mur posterior o l'aire. Aquesta obra ha evolucionat fins l'any 1981 quan, a aquestes "Integracions", a aquesta acumulació de materials, per tal d'expressar el que jo volia, li vaig afegir un nou element, la pintura a l'oli. Afegir una zona en color que feia un fort contrast entre els materials erosionats que utilitzava i la nova zona del quadre, menys destruïda. Ací comença l'etapa de les "Integracions del destruït".

—*Una etapa rica, molt fecunda, constantment renovada...*

—El concepte de l'obra és sempre el mateix. Intente crear en cada quadre un fet ocorregut en el temps. Aquest fet es manifesta per una part de l'obra que està destruïda, fent referència a un fet més o menys dramàtic de la meua vida. Jo crec que un pintor, si és sincer, sempre posarà en la seua obra algunes vivències. Les meues han estat fortes, dramàtiques.

—*Però hi ha molta tendresa en la seua obra...*

—Sí. L'art amb majúscula no pot separar-se mai d'un fet espiritual, de quelcom que naix de l'interior de l'individu. D'alguna cosa que transcendeix el fet físic de la creació. No es tracta de fer línies

i esborralls de qualsevol cosa, es tracta d'unir una sèrie d'elements que plàsticament expressen allò que l'artista vol expressar. La meua obra plàsticament és innovadora. Està oberta, estellada, perforada, perquè l'espai i el mur hi intervinguen de forma directa, com un color més. Això li dona una polivalència segons la llum, una continuïtat més enllà de la seua superfície.

—*Són obres on s'ha deixat físicament la pell...*

—Jo no he fet una obra per a vendre o no. L'he feta per a expressar-me de la millor manera possible. Això m'ha permès mantenir-me al marge de la pressió galerística, que demana moltes exposicions, moltes obres. La meua producció no és excessivament gran. No crec que passen molt de quatre-cents obres en vuitanta-cinc anys. Alguna d'elles m'ha costat sis mesos. Mai no he buscat un lloc dins de la plàstica que em faça guanyar diners. Si malgrat tot venc i puc viure del meu treball no puc demanar res més. El que canvia en la meua obra és la imatge, però el concepte, el sentit, són els del primer dia. Cal ser molt sincer amb un mateix per poder romandre fidel als orígens al cap de tants anys.

"L'art no pot separar-se mai d'un fet espiritual, de quelcom que naix de l'interior de l'individu".
 "No es tracta de fer línies i esborralls de qualsevol cosa, es tracta d'unir una sèrie d'elements que plàsticament expressen allò que l'artista vol expressar".

Toni Mestre